

**ИЗВЕШТАЈ О УЧЕШЋУ ДЕЛЕГАЦИЈЕ АРХИВА СРБИЈЕ
НА 40. МЕЂУНАРОДНОЈ КОНФЕРЕНЦИЈИ ОКРУГЛОГ СТОЛА
МЕЂУНАРОДНОГ АРХИВСКОГ САВЕТА (МАС)
КВЕБЕК СИТИ, КАНАДА, 12-17. НОВЕМБАР 2007.**

Четрдесета међународна конференција Округлог стола МАС одржана је у Квебекситију, Канада, у времену од 12-17. новембра 2007. године у организацији институције под називом Национални архиви и библиотеке Канаде и Међународног архивског савета, а под покровитељством Владе Канаде. Организација Конференције поверена је Квебекситију у знак обележавања 400-годишњице оснивања тог града, 2008. године.

Министарство за културу Републике Србије утврдило је делегацију Србије која је присуствовала у својству члана А категорије МАС-а, у саставу: др Мирослав Перишић, директор Архива Србије и шеф делегације, Јасмина Николић, директорка Историјског архива Пожаревац и Светлана Аџић, начелник Центра за информације Историјског архива Београда, чланови делегације. Конференцији је присуствовала и Ранка Рађеновић, представник Архива Србије и Црне Горе (раније Архив Југославије), такође у својству члана А категорије.

Тема конференција била је *"Сарадњом до заштите различитих културних добара"*.

Представници Србије учествовали су и у раду Генералног годишњег састанка МАС, а имали су и низ корисних сусрета и разговора са представницима других националних и државних архива.

Међународни архивски савет (МАС) упутио је позив Архиву Србије, као члану А категорије МАС-а, да присуствује 40. међународној конференцији Округлог стола МАС, која се одржала у Квебекситију, Канада, у периоду од 12-17. новембра 2007. године.

Домаћин Конференције била је национална институција Национални архиви и библиотеке Канаде.

Истовремено, одржан је Генерални годишњи састанак МАС-а, у коме је делегација Србије активно учествовала.

САДРЖАЈ И РАД 40. КОНФЕРЕНЦИЈЕ ОКРУГЛОГ СТОЛА МАС, 12-15. 11. 2007.

Четрдесетој међународној конференцији МАС-а присуствовали су представници 66 земаља, 7 међународних организација, спољни известиоци, почасни чланови и посматрачи. Укупно, конференцији је присуствовао 191 делегат из свих региона света.

Општа тема овогодишње конференције Округлог стола била је *Сарадњом до заштите различитих културних добара*, с фокусом на сарадњу између различитих професија, као и на анализу раста и развоја архивске професије. Разноликост медија на којима је документарно наслеђе записано и повећани захтеви за доступност информацијама показали су неопходност сарадње између информатичке професије са сектором за заштиту наслеђа, библиотекарима, пружаоцима информација и кустосима у музејима, те ствараоцима документа, адвокатима, контролорима и др. професијама, будући да модернизација државних администрација и њихова одговорност пред друштвом претпоставља добро организовано управљање документарним материјалом и архивском грађом. Учесници Конференције упознати су са новим формама изградње партнерства са другим професијама које се баве заштитом културног наслеђа, са библиотекама и музијима, са циљем да се постигне најбољи облик деловања за наше односне професије и њихове надлежности и могућности, и то на основу искуства Канаде и Квебека. Искуство Канаде није усамљено, јер у појединим земљама већ постоје слична искуства на сарадњи између сестринских организација и професија у циљу боље организованости, функционисања и профилисања ових институција код надлежних органа управе и у јавности као институција знања и извора информација, у складу са захтевима 21. века и Информатичке револуције која је још увек у току.

У оквиру рада Конференције одржане су 4 сесије, у 3 дана, 13-15. 11. 2007.

Прва сесија одвијала се под генералном темом *Архивски принципи и културни диверзитет: контрадикција, конвергенција или промена парадигме?*

Уводно излагање поднео је Тери Кук, из Канаде који је истраживао еволуцију архивске теорије, принципа и концепата које је артикулисала сама архивска професија током времена. Такође, разматрао је могуће правце и утицаје од међународног репозиционирања архива у оквиру глобалног диверзитета. У излагању је било речи и о професионалној тензији између традиционалних ставова о архивској теорији и саме природе теорије и глобалног диверзитета који Округли сто архива¹ настоји да препозна и промовише. Како и колико је применљива традиционална архивска теорија - која је проистекла из одређених културних и историјских миљеа европске бирократије деветнаестог века - у данашњем свету где је диверзитет евидентан и пожељан питање је на које је Тери Кук понудио

¹ Округли сто архива има француски акроним ЦИТРА/СИТРА

одговоре. Јер, теорија по својој дефиницији има универзалну димензију и циљ - представља изјаву о особинама нечега или неког процеса који треба да траје кроз сва времена и места. Теорија је низ принципа који проистичу из праксе или опсервација које су коришћене за развијање кодекса и стандарда у циљу хомогенизовања понашања и утицања на праксу. Оваква концепција теорије, међутим, у супротности је са теоријом диверзитета, надилази комуни и локал и не успева да обухвати историјске разноликости. Канада је прва земља у којој се у архивској професији устало против оваквог приступа и тумачења теорије. Због природе и историје земље, њене демографије и интелектуалних традиција, Канада слави диверзитет и у том контексту је потражила нове архивске концепте, стратегије и методологије који охрабрују разноликост погледа и сарадњу кроз диверзитет. Канађани промовишу концепте какви су: тотални архив, нови стандарди за опис, национална архивска мрежа, институционално стапање библиотека и архива у јединствене институције знања, те артикулација постмодерног архива, новог пејзажа професије као одговор на дигиталну револуцију. Генерални циљ је пружити информације Канађанима ма где на свету да су, искористити предности дигиталних технологија, развијати програме кроз партнерство са различитим институцијама и секторима, довести знање нацији на «кажипрст и тастатуру» - а у настојању да се правилно избалансира потреба да се заштити и сачува наслеђе Канаде и да се истовремено учини потпуно доступним. Карол Кутур, генерални директор и куратор Националних библиотека и архива Квебека, на питање «Шта је архивистика постала у 2007. години» нуди одговор из пет делова: модерна архивистика је дисциплина чије су активности засноване на познатим принципима и теоријским основама, опробаним и тестираним функцијама и пракси, целокупном животном циклусу докумената, образованим и стручним експертима и адекватним финансијским и другим изворима. Архивисти, као професија, у Канади се заиста сматрају добитком за друштво због принципа које примењују, улоге које играју, приступа који функционишу и обогаћују њихов свакодневни рад, знања и способности које добијају током студија и специјализованих курсева. Њихов интервенционизам додаје значај транспарентности, добром управљању и демократији. Архивистика мења традиционални концепт и све више се окреће од професије усмерене на државу ка професији усмереној на друштво, ка његовим потребама и знањима, постаје документарни еко-систем диверзитета друштва. Архивист од чувара докумената постаје извор информација. Тотални архив треба тоталног архивисту који мисли глобално а обезбеђује очување и доступност меморије локално. Према излагању Сјорда Купмана, координатора у ИФЛА-и, библиотеке спремно дочекују 21. век у контексту обезбеђивања приступа информацијама и знањима. Оне представљају централну позорницу Информатичког друштва. Заокрет од традиционалних носача информација (папир, целулоид, винил) ка електронским форматима путем мрежне дистрибуције догодио се као олујни налет. Библиотеке су то препознале, прилагодили се овом развоју и наставиле да буду предводници као најпогодније институције које обезбеђују информације свима: истраживачима, образовним системима, пословним системима, управама и владама, онима који их користе у слободно време. На светској сцени има 1 милион библиотека, 690.000 библиотекара, 16 милијарди томова или око 2,5 тома по глави становника Земље. Вредност збирки процењује се на 720 билиона долара, или годишње 31 билион долара. У САД има 139.000 библиотека са 200.000 библиотекара. Годишње библиотеке имају посету од 1.116.000.000.000 или пет пута више људи посети јавне библиотеке у Америци него сва места забаве заједно. Утицај информационих технологија, улога модерног библиотекара, набавна политика, заштита и доступност информација само додаје нове вредности традиционалном лику библиотекара. Као представник ИФЛА-е који се обратио Округлом столу архива, г. Купман је дао кратки историјат ове невладине организације, која је основана 1927. године и која има 1600 институционалних чланова из 150 земаља и око 500.000 библиотекара. Ради у оквиру 45 секунди и годишњих конгреса, који се одржавају увек у 3. недељи августа, и коме

присуствује од 3.500 до 5.000 учесника. Ифла, као једна од најстаријих невладиних организација има партнерски однос са многим сродним организацијама, Унеском, МАС-ом, Плавим штитом, надлежним европским комитетима за књигу и информације, итд.

На крају прве сесије дата су два успешна примера сарадње библиотека и архива. Први је пример канадских архива и библиотека који су заједнички изложили њихови управници Јан Вилсон, архиве и Лиз Бозоа, библиотеке, који су представили нови пејзаж и архитектуру, ново окружење у коме делују ове, сада уједињене, институције. До уједињења је дошло 2004. године на нивоу целе Канаде, мада је уједиње почело 2002. године и завршило се 2006. године спајањем мисија националне библиотеке, јавних библиотека, националног архива и архивских институција у јединствену институцију. Нова институционална структура била је инспирисана променом улога које се значајно утицале на нови профил ових културних институција, а све под утицајем потребе приближавања друштву и грађанима путем дигитализације, интернет услуга, дефинисане нове улоге информација, веће потребе за приступом информацијама, све повезано путем мрежних станица.

Искуство Пацифичких острва, Самое потиче из 1999. године када је установљен Музеј Самое, смештен у 3 просторије у старој згради Владе. Излагање је указало на неке специфичне потребе малих музеја и архива и њихове међусобне сарадње на пружању услуга и информација грађанству.

У оквиру дискусије након програмскиХ предавања своја искуства, концепте, успехе и неуспехе у сарадњи између архива, музеја и библиотека изложили су представници Шведске, Етиопије, Белгије, Ирана и Сенегала.

Друга сесија одвијала се под генералном темом *Архивске службе и модернизација јавног сектора - Могућности за боље управљање информацијама: сарадња између архива и владиних агенција које стварају архивску грађу.*

Учесницима конференције изложено је искуство Француске која је 2004. године усвојила *Стратешки план о развоју електронске владе*, као владин програм на иницијативу премијера Француске. Све заинтересоване стране, укључујући министарства, локалне власти и јавне организације укључиле су се у израду *Стратешког плана* који је био додељен Служби за развој електронске владе. Оправдана бојазан од повећања продукције електронских докумената и размене дигиталних података, утицала је на управу француских архива да дефинише сет стандарда за заштиту дигиталних података, јер је успех електронске администрације лежао у способности да сачува сва своја документа и да избегне пропусте у чувању од тренутка њиховог стварања преко њиховог целог животног века. Као резултат, лансиран је програм АДЕЛЕ (Електронска администрација) који је иницирао сарадњу између владиних агенција као стваралаца електронских докумената и архивских одељења. Ова сарадња имала је за циљ модернизацију рада државне администрације. Урађена је пилот платформа и пилот пројекат *Pil@e pilotplatform* који је понудио стандард за размену података с циљем да се олакша размена електронских архива или архива на тврдој подлози, у јавном сектору, као и у приватном, међу архивским одељењима, међуархивима и корисницима. То је била гаранција интероперативности информационих система, који треба да буду модуларни, флексибилни и трајни. Пилот пројекат сада омогућава тестирање комплетног решења архивирања од пријема до складиштења и коришћења од стране самих стваралаца и јавних корисника. Од октобра 2005. године инициран је надзор унутар јавног сектора и његових служби који демонстрира политичку вољу да се државни сектор модернизује.

Мајкл Курц је изложио искуство Америке и Националног архива и државне администрације² у реформисању управљања документима у федералном окружењу, односно партнерство између НАРА-е и федералних тела. Било је много фактора који су водили ка редизајнирању првих полазишта, али је кључни фактор био окретање Владе САД са пословних процеса заснованих на папиру ка процесима заснованих на електронским документима, што је довело до комплексних приступа и промену политике самог Националног архива, на којима НАРА још увек ради. Јула 2003. године НАРА је усвојила *Стратешке директиве за управљање федералним документима*, што је поставило правац редизајнирања управљања федералним документима на нивоу целе владе односно управе. Кључ за успех у овој намери била је потреба и улазак НАРА-е у партнерство са федералним службама с циљем да обезбеди да се Стратешке директиве у вези са новим форматима докумената прихвате и подрже код државних агенција одн. тела. Фокусирајући се на електронска документа и потребе пословања, НАРА је изградила партнерство са стручњацима СИО (Communication and Information Organization), информатичарима, менаџерима програма, специјалистима за капитална планирања, вишим нивоима управе, а додатно је овај приступ охрабрио и Закон од Е-влади из 2002. године који је НАРА-и доделио одговорност за развијање препорука за управљање електронским документима савезне управе, што је резултирало многим позитивним исходима. У вези са тим, НАРА је формирала Савет за документа савезне управе, састављен од виших руководиоца НАРА-е и званичника савезних агенција, који заједнички ради на проналажењу најцелисходнијих решења. Успостављене су и друге форме рада као што су Двомесечна дискусионна група о документима и информацијама (Bimonthly Records and Information Discussion Group - BRIDG), те Годишња конференција администрације (RACO) која омогућава НАРА-и да ради заједно са владиним агенцијама и стално држи питање правилног управљања документима актуелним и савременим. У складу са *Стратешким директивама*, које су недавно ревидиране и осавремењене, урађен је и Приручник (2007) који представља добро организован интернет портал који је доступан свим владиним агенцијама. Осим тога, НАРА је формирала добро обучен инструктивни тим стручњака за електронске формате који директно раде са агенцијама савезне владе. Проактивну улогу у овој области НАРА наставља да води развијањем алата који промовишу конзистентност у примени политика и процедура управљања документима на нивоу целе владе. Године 2006. НАРА је објавила Профил архитектуре управљања документима савезних организација (*Federal Enterprise Architecture Records Management Profile*) који даје упутства и сценарија које организације и агенције савезне владе треба да примене у својим пословним процесима. НАРА је досад донела око 60 докумената који представљају интерактивна упутства.

Искуство Малезије у управљању владиним документима представио је генерални директор Националног архива Сидек Јамил који је говорио о новој улози Националног архива у складу са Законом о Националном архиву донесеном 2003. године. Закон прописује методе и стратегије у управљању и заштити како традиционалних тако и електронских докумената у јавном сектору. У том контексту израђен је e-SPARK пројект, у сарадњи са заинтересованим странама - архивима, владиним агенцијама и информатичким сектором на стандардизацији система управљања документима. Наглашена је изразита подршка државе и владе, поготову у адекватној додели финансијских средстава и подршци новом мандату Националног архива на изградњи адекватног система управљања документима јавног сектора.

Трећа сесија одвијала се под генералном темом *Проспекти међународне сарадње између библиотека, архива и музејси* У том контексту представљена су три пројекта: Светска

² NARA /National Archives and Records Administration, USA, је у ствари Национални архив САД.

дигитална библиотека (*The World Digital Library*), који је представио Јон Ван Оденарен из Конгресне Библиотеке, САД; Европска дигитална библиотека (*The European Digital Library: A four way street*) о коме је говорио Пери Мур, извршни директор у Националној библиотеци Холандије, те ПИАФ- међународни портал архивиста из франкофонских земаља или успешни исход пројекта међународне сарадње, који су заједнички изложили Жерар Ермис, председавајући Међународне асоцијације франкофонских архива и Папа Момар Диоп, директор Архива Сенегала.

Пројекат *Светске дигиталне библиотеке* датира од 2005. године и има за циљ изградњу дигиталне библиотеке примарних материјала који презентују културу на светском нивоу. Има за циљ дигитализацију и бесплатну доступност на Интернету у форми вишејезичког интерфејса јединствених и ретких штампаних материјала, укључујући рукописе, мапе, ретке књиге, музичке записе, звучне записе, филмове, фотографије, архитектонске цртеже и друге материјале. Прототип приказан на овој Конференцији имао је своју премијеру октобра 2007. године на Генералној конференцији УНЕСКО-а.

Европска дигитална библиотека, као пројекат, датира од 2006. године, када је на захтев Европске комисије Национална библиотека Холандије почела рад на креирању прототипа европске дигиталне библиотеке који ће укључити не само библиотеке, већ и архиве, аудио-визуелне архиве и музеје на територији Европе.

И трећи пројекат, *ПИАФ*, лансиран новембра 2005. године, показује уједињене напоре више земаља на изградњи једног портала који ће представљати главни професионални алат архивистима земаља које припадају том језичком региону, дакле франкофонским земљама, а настао је као одговор на слично груписање англофонске заједнице, с циљем да послужи као главни образовни и инструктивни центар у тим земљама. ПИАФ стога настоји да доприноси развоју архива и архивске науке широм света. Отворен је и за све друштвене секторе, а не превасходно за архивске институције, чиме доприноси ширењу знања и потреба свих сектора који у процесу свога рада производе документа и документарни материјал.

У оквиру стручног рада Конференције било је организовано 10 дискусионих група на којима се дисутовало о: 1) Интердисциплинарним приступима архивског образовања на универзитетском нивоу; 2) дугорочна заштита дигиталних докумената; 3) настојања да се спрече крађе у архивима; 4) приватни архиви, библиотеке и музеји; 5) припрема за спречавање несрећа у архивима; 6) Пројект Аркипедиа; 7) Бесплатан архивски софтвер: МАС/АдоМ пројект; 8) који архивски садржаји за Светску дигиталну библиотеку?; 9) Усвајање ПИАФ-а за друге лингвистичке области; 10) Које су професионалне компетенције данашњих архивиста. Дискусионим групама се присуствовало према личним интересовањима учесника Конференције.

На четвртој сесији Конференције разматране у резолуције које су одражавале целокупни рад стручног дела Конференције, које су након одређених амандмана, усвојене од стране Конференције. Коначни текст резолуција усвојен је у административном делу Конференције - Генералном годишњем састанку - и даје се као прилог бр. 3, на крају овог Извештаја.

ГЕНЕРАЛНИ ГОДИШЊИ САСТАНК МАС-а, 15-16. новембар 2007.

Четрдесетој међународној конференцији МАС-а присуствовали су представници 66 земаља, 7 међународних организација, спољни известиоци, почасни чланови и посматрачи.

Радам Генералног годишњег састанка МАС-а председавао је председник МАС-а, проф. Др Лоренц Миколецки, генерални директор Државног архива Аустрије, који је поднео и извештај о раду МАС-а у 2006. години.

Дневни ред Састанка подељен је непосредно пред почетак рада Састанка и укључивао је расправу о низу редовних активности и пројеката који се односе на рад и функционисање МАС-а. Након утврђивања кворума размотрен је и без интервенција усвојен Записник са Генералног годишњег састанка МАС-а, 23-24. новембар 2006. године, Куракао, Холандски Антили. Усвајањем Записника, оверене су и Резолуције 2006. из Куракаа. Након усвајања Записника, председник Миколецки поднео је годишњи извештај о раду МАС-а. Извештај се састојао из 4 поглавља у оквиру којих су разматрана организациона питања, финансијско стање организације, рад и будући стратешки правци и активности. У извештајном периоду управна структура Организације је знатно ојачана и стабилнија избором новог благајника и чланова надзорне комисије. МАС је велика асоцијација чланова из 190 земаља и територија и њено управљање захтева огромно време и снагу како њене Париске централе, тако и свих осталих у другим телима. У Париској централи свега је 5 запослених и они у интеркомуникацији са 190 директора националних архива, 1500 институционалних чланова свих категорија чланства имају изузетан обим посла. У настојању да се не изгуби на брзини и квалитету Организације да редовно прати и обавља све своје Статутом предвиђене обавезе, биле су нужне неке измене начина рада у ходу. То се пре свега односило на одлуку да се унеколико промени систем рада Организације тј. да се приоритет да пројектима, иако је било проблема са финансирањем појединих пројеката. У многим комитетима и огранцима рад се свео на добровољни, што се одразило на њихову ефикасност. Нова организациона структура ипак је почела да даје одређене позитивне ефекте. У области промовисања и стручне подршке МАС је отпочео пионирски рад у области прикупљања архивске статистике и демонстрирања значаја архива у области људских права. МАС је такође водио велику кампању на увођењу *Светског дана архива*. У области електронског документа и архивске аутоматизације, МАС развија нови стандард - програм за електронско управљање документима, који може да се користи у различитим културним и административним контекстима тј. на светском нивоу. Овај стандард ће бити практичан, реалистичан и применљив. У области заштите и припремљености за случај несрећа, МАС игра водећу улогу у јачању мреже организација Плавог штита. Када је реч о образовању и обуци, МАС је финансирао одржавање семинара у Јапану и Куракау с намером да стимулише развој професионалног образовања и обуке у Азији и Карибима. Такође је остварен значајан пројекат израде приручника за припрему оних који се баве обуком и стручним образовањем. Осим тога, Секција професионалних удружења активно је била ангажована у изградњи оквира за компетенције архивских професионалаца. Будући да је листа добрих пројеката прилично дугачка, у Извештају је наглашен нови стандард о опису архивских институција (ISAF), потом база података о архивском и информационом законодавству, коју хостује EURBICA и која може да служи као модел најбоље праксе у тој области. Који ће будући приоритети рада МАС-а бити зависи од развоја Стратешког плана за период до 2012. године. Чланство је позвано да добро размотри нацрт Стратешког

плана и достави МАС-у своје ставове и виђења и да се упозна са документом под називом *МАС се суочава са будућношћу, Консензус из Куракаоа, 2006.*

Усвајањем Извештаја о раду у протеклом периоду наставило се са радом на осталим тачкама из Дневног реда. Усвојени су извештаји председавајућег Програмске комисије, Благајника, Надзорне комисије и у оквиру тих докумената Листа чланарина према бруто националном дохотку земаља чланица МАС-а, према којој је Србија у обавези да за своје чланство у А категорији уплаћује у буџет 1000 еура на годишњем нивоу.

У оквиру организационих питања, усвојен је предлог о избору новог генералног секретара МАС-а, Дејвида Лича, досадашњег заменика генералног секретара, чији ће избор бити потврђен на Конгресу 2008. године у Куала Лумпуру. Такође су усвојене и одређене измене појединих чланова Статута које треба да омогуће флексибилнији рад комитета и огранака избором њихових председавајућих на двогодишњи и четворогодишњи период.

Чланови А и Б категорије, тј. национални архиви и националне асоцијације архива, размотриле су и усвојиле документ Комисије за управу (Management Commission), усвојен на састанку те Комисије у Санкт Петербургу, 27-28. јуна 2007. године а који дефинише *Нови стратешки правац МАС-а*. На основу њега приступиће се изради првог двогодишњег бизнис плана, који ће се финализовати на Конгресу у Куала Лумпуру 2008. године.

Учесници Генералног годишњег састанка упознати су са током припрема Конгреса 2008. године у Куала Лумпуру. Упућен је позив свима заинтересованима да у што већем броју учествују у раду конгреса.

Чланство је такође обавештено да су утврђени домаћини за организацију Округлог стола МАС-а: Малта 2009. године и Норвешка 2010. године, као и за организацију конгреса 2012: Брисејн, Аустралија. Још увек је упражњено место одржавања Округлог стола 2011. године.

Размотрен је и усвојен предлог да се **9. јун установи за Светски дан архива**, као одговор на захтев чланства да један дан у години буде посвећен архивима. Тога дана сви архиви у свету организоваће разне манифестације посвећене делатности и професији архива и архивисте и о томе ће заједничкој бази података или порталу доставити информације и фотографије са таквих дешавања, а све у циљу профилисања и промовисања ове професије у друштву.

Чланству МАС-а поднесена је на упознавање Декларација о архивима коју је усвојило Удружење архивиста Квебека и позвало све архивисте и архивске посленике света да је подрже. Декларација се налази на сајту 40. ЦИТРА-е и подршка се даје у електронском гласању. Након краће дискусије заузео се став да Квебешка декларација о архивима послужи као основ за израду Светске декларације о архивима која ће бити поднесена Конгресу у Куала Лумпуру, 2008. године на усвајање.

Усвајањем предлога Резолуција⁵, завршен је рад Конференције Округлог стола МАС 2007.

АКТИВНОСТИ ДЕЛЕГАЦИЈЕ СРБИЈЕ, 12-16.11.2007.

Делегација Србије имала је више сусрета са руководиоцима појединих архивских институција и са њима разговарала о одређеним конкретним питањима. Договорени су билатерални сусрети и разговори са директорима Бугарске, Словеније, Македоније, а са председником МАС-а, Миколецким, обављен је прелиминарни разговор у вези са могућношћу кандидовања Србије и Београда за место одржавања Конференције Округлог стола МАС-а 2011. године.

³ Превод Документа даје се као прилог бр. 1 Извештаја.

Превод Документа даје се као прилог бр. 2 Извештаја.

⁵ Превод Резолуција даје се као прилог бр. 3 Извештаја

МАС СЕ СУОЧАВА СА БУДУЋНОШЋУ Куракао консензус 2006.

1. Увод

- 1.1. Данас је МАС пред преломном тачком у својој историји. Постигао је много од свог оснивања 1948. године. Са мрежом чланова у 190 земаља из читавог света учинио је огроман допринос развоју стандарда и напретку архива. Ипак, велике политичке, економске и технолошке промене значе да и сам МАС мора себе да мења прилично радикално уколико жели да буље кључни играч на међународној сцени и да настави да се бави потребама својих чланова.
- 1.2. Куракао консензус има намеру да убрза многе реформе које МАС већ спроводи и да изнесе друга питања која захтевају хитно разматрање.

1. Да би се све ово постигло потребан је изузетан напор, укључујући не само носиоце дужности и службеника организације, већ нарочито чланова МАС-а.

2. Визија

- 2.1. МАС ће бити организација са јаким лидерским тимом који слуша и који учи од својих чланова и заинтересованих страна. Користећи своју мрежу у потпуности, одговориће флексибилно на све изазове. Радећи у партнерству са широким опсегом других организација, биће много видљивија како у јавном тако и у приватном сектору. Деловаће као информациони центар могућности за целогупну, глобалну архивску заједницу. Наручиваће «неопходне» продукте и подстицаће друге да производе сет незаменљивих алата за професионалце широм света који се бави документарним материјалом и архивском грађом.

3. Планирање управљања

- 3.1. Увођење дугорочне стратегије планирања је врхунски приоритет који ће омогућити оквир за све МАС-ове активности. Уколико МАС не успе да планира, он ће пропасти. Стратешки план мора да прати много детаљнији бизнис план за две године унапред, са јасним циљевима и приоритетима, заједно са специфичним, мерљивим и реалним циљевима за њихово постизање.
- 3.2. Потребно је да планове усвоји и подржи чланство МАС-а, као целина, са јасно подељеним одговорностима за пројекте. Потребно је редовно евалуирати резултате МАС-ових пројеката и других иницијатива.

- **Акције**

1. **Нацрт Стратешког плана до краја јануара 2007. године са финалним одобрењем Извршног одбора до краја марта 2007.**
2. **Нацрт Бизнис плана за следеће две године са потпуним консултацијама са МАС-овим огранцима, секцијама и радним групама, до краја маја 2007.**

4. Управљање

- 4.1. Од есенцијалне је важности да МАС има управну структуру која обезбеђује јасну одговорност и велику транспарентност. Потребно је именовати портфолио извршиоце за кључна организациона питања широм света, какви су маркетинг и промоција. МАС треба стално да разматра своју структуру како би она наставила да буде релевантна и амбициозна за своје чланове.

4.2. Много специфичније, четворогодишњи изборни циклус за централне носиоце послова је предуг и треба га скратити. Састанци Извршног одбора и других тела носе са собом значајне путне и друге трошкове. Састанци морају бити много ефективнији, са добром припремом, благовременом доставом кључних материјала, јасним одлукама и акцијама. Надзорна функција мора да остане независна и да се ојача, тако да чланство буде сигурно да се финансије МАС-а ефикасно воде. Пракса доброг пословања, укључујући и израду јасног годишњег извештаја о активностима и достигнућима, мора да се настави.

- *Акције*
- 3. *Урадити нацрт првог Годишњег извештаја, укључујући доприносе од носиоца послова и извештаје надзора, до марта 2007.*
- 4. *Обезбедити чврсте планове за скраћење управног циклуса до јула 2008 (Конгреса у Куала Лумпуру).*

5. Финансије

5.1. Следеће опште принципе потребно је чврсто установити:

- Приходе треба максимизовати, расходе строго контролисати
- МАС-у је потребно да прошири своју приходну базу, како повећањем свог чланства, тако и проналажењем других извора прихода (поклони, спонзорство, продаја продуката и директним апелом приватном сектору)
- Програми МАС-а морају одговарати расположивим средствима.

5.2. Текућа структура наплате чланарина је застарела, стављајућу у неким случајевима непропорционални терет на националне архивске службе, или су прениске, у сарадњи са својим члановима. Треба изградити поверење на бази транспарентног финансирања и ефикасне употребе прихода.

- *Акције*
- 5. *Обезбедити транспарентне, ревизорски проверене рачуне за 2006. годину до краја марта 2007.*
- 6. *Урадити нову листу чланарина засновану на принципима исправности и могућности да се плати и јасно оправдану достигнућима до марта 2007.*
- 7. *Активирати потребу зарегрутовањем новог чланства до јула 2007*
- 8. *Развити стратегију за прикупљање фондова до новембра 2007.*

6. Комуникације

- Имплементација разумљиве стратегије у вези са комуникацијом мора да има висок приоритет, са циљем да постигне:
- Чланство: добра комуникација мора бити део квалитетних услуга гарантованих чланству - то ће омогућити МАС-у да развије продукте/услуге које чланство заиста жели
- Владе: раширити кључне поруке
- Јавне и друге организације: подићи свест о значају архива и улоге МАС-а.

6.1. У овој стратегији о комуникацијама Вебсајт МАС-а ће бити кључни алат, а биће потребно редовно инвестирање како би се обезбедило да вебсајт задржи исту важност као остали велики национални архивими.

6.2. Немају сви чланови МАС-а лак приступ његовом вебсајту. МАС мора, што је пре могуће, да повећа приступ својим члановима у областима у којима ова тешкоћа постоји. Такође треба да дима циљне програме за публикување како би обезбедио да они чланови који покушавају «да премосте дигитални јаз» могу да буду у кораку са главним развојима.

6.3. Мора постојати про-активне функције «скенирање хоризонта» развоја релевантних за професију, засноване на МАС-овој мрежи широм света и спровођеној на различите начине: вебсајт, лист-серв, имејл контакти, идр.

6.4. Стратегија комуникације заснована на електронској услузи неће бити довољна - лични контакт у свако доба остаје веома важан. Кључне поруке о МАС-у потребно је преносити специјално обученим амбасадорима МАС-а, нарочито владама и финансијским организацијама.

- *Лкције*

9. Направити нови вебсајт доступним до 1. априла 2007

10. имплементирати стратегију комуникације до августа 2007

11. формирати мрежу кореспондената за «скенирање хоризонта» до маја 2007-11-29

Једногласно усвојен на Генералном годишњем састанку МАС-а, Куракао, 24. новембар 2006.

⁶ "horizon scanning"

**ICA MCOM/MEETING 2007
St Peterburg (Russia), 27-28.06.2007.**

ДЕФИНИСАЊЕ НОВИХ СТРАТЕШКИХ ПРАВАЦА ЗА МЕЂУНАРОДНИ АРХИВСКИ САВЕТ

УВОД

Комисија за управљање (MCOM) је одобрила документ у прилогу који поставља нове стратешке правце за Међународни архивски савет као и оквир за примену стратегије. Он се надовезује на постојећи стратешки план MAC-а и ставља у фокус најновији рад по том питању, укључујући документа представљена Извршног одбору у новембру 2006. и априлу 2007. године. Овај документ је развила и усагласила Група за стратегију, коју је именовао Извршни одбор априла, а која се састала у Паризу 16-18. јуна.

Документ укључује све главне елементе стратегије и треба га посматрати као целину. Визија изражава MAC-ове аспирације на глобалном нивоу; мисија описује главни фокус његовог рада; а вредности артикулишу понашања и стандарде којих се треба придржавати уколико се жели да MAC буде успешан. Циљеви високог нивоа, који су произашли из ова три елемента, постављају агенду за много детаљнији бизнис план. Циклус за развој и имплементацију бизнис плана биће 2 године. Анализа успеха ће помоћи да се сагледа како добро MAC испуњава своју мисију и реализује своју визију.

MCOM је одлучио да се овај документ постави на вебсајту MAC-а, како би наши чланови свуда у свету могли да му допринесу. Од огранака и секција ће се такође тражити да позову своје чланство да да директан допринос. На овај начин нови стратешки приступ ће профитирати од ставова свог чланства и стећи ће солидну подршку.

Консултација са чланством је круцијална током целог циклуса планирања стратегије. Они морају бити охрабрани да се баве новом стратегијом док се она по први пут развија и да потом допринесе њеној редовној ревизији. Ово је апсолутно важно за организацију какваје MAC, која зависи толико много од колективних напора и учешћа индивидуалних чланова уколико се желе производи и услуге на благовремен начин.

Намера је да се Нови правци стратегије MAC-а од 2007. године презентују Извршном одбору MAC-а и Годишњем генералном састанку (АГМ) у Квебекситију, новембра 2007. Једном када АГМ усвоји финални документ, почеће рад на развоју првог двогодишњег бизнис плана, који ће бити финализиран на Конгресу у Куала Лумпуру, јула 2008. Сент Петерсбург, 28. јун 2007, ревидиран 2. августа и 24. септембра 2007.

КОНТЕКСТ

Од свог оснивања 1948. године MAC је широм света много урадио на побољшању заштите и приступа архивској грађи. За резултат, модерно друштво има много моћнију колективну меморију него што би иначе био случај. MAC је успоставио широм света динамичну мрежу за професионалце који се баве документарним материјалом и архивском грађом. Израдио је мноштво важних и веома квалитетних стандарда и публикација. Ипак, друштво данас суочава се са великим променама - па тако и наша Организација. Ове промене укључују повећану и широко распрострањену употребу информационих технологија,

захтеве за све организације да примене високе стандарде управљања и одговорности, растуће захтеve јавности за брзим приступом информацијама, растућу улогу невладиних организација на локалном, националном и интернационалном нивоу. Ова стратегија намерава да обезбеди оквир за развој креативних и иновативних решења за ове изазове. Дугорочни фактори као што су промена климе, смањење природних извора и раст популације такође ће имати значајан утицај на свет, чији су део и архиве. Стратегија МАС-а је дизајнирана да буде флексибилна и адаптабилна, тако да не само да остаје у равни сталне еволуције друштва и архивске професије већ такође и да утиче на ту еволуцију на позитивне начине.

ВИЗИЈА

Рад МАС-а је широм света ауторитативан глас професионалаца који се баве документарним материјалом и архивском грађом. Он захтева најшире могуће прихватање фундаменталних принципа да друштво може да постигне свој пуни потенцијал само ако се добро управља његовим документарним материјалом и архивском грађом и ако се они учине доступним.

МИСИЈА

Мисија МАС-а је да промовише заштиту и коришћење архивске грађе широм света. Он ради на захтити и очувању меморије света и побољшању комуникације уз поштовање културног диверзитета. Обезбеђује могућности своје мреже и образовање професионалцима који се баве документарним материјалом и архивском грађом с циљем да испуни своју мисију.

КЉУЧНЕ ВРЕДНОСТИ

За друштво:

1. Позиционирање документарног материјала и архивске грађе као фундаменталног за добро управљање и одговорно понашање.
2. постизање веће транспарентности у јавним администрацијама и у приватном сектору
3. промовисање информација за све као услов за потпуно учешће у демократским процесима
4. наглашавање да приступ информацијама припада корпусу људских права
5. тврдња да је познавање прошлости есенцијално за разумевање садашњости и припрему за будућност
6. поштовање културних и лингвистичких разноликости током периода људске историје до данас укључујући и данашњицу
7. повећање свести о културној међуповезаности
8. очување институционалне меморије друштва тако да садашње и будуће генерације могу да јој приступе.

За МАС:

Унутар самог МАС-а, чланови се охрабрују да следе следеће вредности:

1. ентузијазам за промоцију питања документарног материјала и архивске грађе широм света
2. солидарност у заједничком коришћењу средстава, знања и искустава,
3. одржавање транспарентним процесом одлучивања

4. препознавање различитих приступа професионалаца који се баве документарним материјалом и архивском грађом
5. спремност да поделе одговорности за организацију и да поштују напоре волонтера
6. поштена и једнака подела средстава и обезбеђивање подршке;

*За професионалце који се баве документарним материјалом и архивском грађом
МАС настоји да следеће вредности угради у професионалну праксу широм света*

1. отвореност за сарадњу и заједничко суделовање у развоју документарног материјала и архивске грађе и за прихватање професионалне и институционалне солидарности,
2. разумевање и прихватање учешћа као дела процеса учења,
3. спремност да се учествује у ризичним окружењима са новим решењима за дугорочне проблеме
4. промовише документарни материјал и архивску грађу као фундаменталне за добро управљање и одговорно пословање.

ЦИЉЕВИ

1. развијање способности лобирања с циљем да се убеди међународне владине организације да препознају значај архивске грађе у њиховим програмима,
2. надгледање ширег политичког, друштвеног/економског и техничког развоја који може да утиче на архивску грађу и припрема одговора на такве развоје
3. установити међународно прихваћене стандарде за приступ документарном материјалу и архивској грађи,
4. служити развоју друштва обезбеђивањем професионалних услуга
5. подизање свести о фундаменталној улози документарног материјала и архивске грађе у друштву
6. охрабривати најшире могуће коришћење архивске грађе с циљем подизања свести јавности о историји
7. побољшати присуство архива у образовном систему
8. наставити развој МАС-а као организације усмерене на чланове, самоодрживе, транспарентне и одговорне,
9. наставити развој МАС-а као организације окренуте пројектима, а притом не губити поглед на дугорочне стратешке циљеве
10. проширити могућности за размену искустава између професионалаца који се баве документарним материјалом и архивском грађом на свим нивоима,
11. створити услове за развој и прихватање најбоље професионалне праксе и стандарда
12. проширити могућности за обуку, образовање и стални професионални развој.
13. обезбедити платформу за професионалну размену и партнерство
14. развити регионалне огранке и секције као платформе за развој професионалних продуката, њихову употребу и промоцију,
15. установити признавање (кроз сертификацију) обучености професионалаца за документарни материјал и архивску грађу на међународном нивоу,
16. сарађивати са сестринским организацијама и другим организацијама неумањујући мисију МАС-а.

ОБЛАСТИ ПРОВЕРЕ УСПЕШНОСТИ

1. Архивска писменост (из прегледа, % популације која је користила архивску грађу и/или разумела шта је то архивска грађа)
2. добро функционална мрежа лидера националних архива широм света (ниво учешћа на ЦИТРА/конгресима)

3. добро функционална мрежа професионалаца који се баве документарним материјалом и архивском грађом широм света (за директоре националних архива)
4. адекватна образовна подршка за професионалце који се баве документарним материјалом и архивском грађом (установиће се прегледом)
5. признање за приступ и заштиту документарног материјала и архивске грађе (установиће се прегледом)
6. признање/прихватање професије и професионалаца
7. повећани професионални учинци (укључујући МАС-ове завршене пројекте; шири утицај ових пројеката установиће се прегледом),
8. повећана подршка чланства (повећање чланства у свим категоријама)

У Београду, 19. новембра 2007.

Извештај написала
Светлана Ацић